

СТАНОВИЩЕ

за дисертационен труд на тема „**Овластяване на поведенческа култура при деца от 3 до 7-годишна възраст**”

от проф. д-р Мария Баева

за придобиване на образователна и научна степен „доктор”

Област на висше образование 1. Педагогически науки

Професионално направление: 1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика)

Научна специалност: Теория на възпитанието и дидактика

Докторант: **Надя Григорова Захариева - Цветкова**

СУ "Св. Климент Охридски", ФНПП, катедра "Предучилищна и медийна педагогика"

Рецензираната дисертация е посветена на важен психолого-педагогически проблем, който се конкретизира в целта - “ да се преосмислят и анализират социално-поведенческите категории, свързани с реалното ежедневие на глобализираната ни действителност и ориентирани към красивото, които да улеснят децата от предучилищна възраст да приемат, да се адаптират и да формират личното си отношение към непосредствения социум в днешното общество на високи технологии и интеркултурни различия”. В него докторантката се фокусира върху педагогическата рефлексия на учители и родители и възможностите на детската градина за формиране основите на поведенческа култура у 3-7 годишните деца чрез реализиране на адекватен на съвременните реалности модел на образование и възпитание. Изборът на Надя Захариева се мотивира както със социално-битовите и реалните ситуативни условия, така и със субектно ориентирана поведенческа култура. Дисертантката извежда както познавателните компетенции за поведенческа култура, така и практическата опитност от най-ранна възраст в контекста на личностното формиране.

Трудът е с подчертано теоретико-аналитичен и практико-приложен характер. Дисертантката компетентно съчетава теоретичния анализ с експерименталното изследване. Организацията и етапите на научно-изследователската работа отговарят на изискванията за такъв вид изследване. Езикът и стилът на представяне на тезите и понятията е ясен и точен. Подготовката на докторантката и опитът ѝ в системата на образователната и възпитателната работа се е отразил в адекватното разработване на собствена научно-изследователска концепция и постановка на научния проблем.

Авторефератът обективно отразява съдържанието на дисертационния труд и е изготвен структурно в съответствие с изискванията.

Формални и съдържателни параметри на дисертационния труд: Дисертационният труд е обсъден и насочен за публична защита от катедра "Предучилищна и медийна педагогика" при ФНПП, СУ "Св. Климент Охридски". Дисертацията съдържа 227 стр. текст, който е структуриран в увод, три глави, заключения и изводи, литература, приноси. Библиографията съдържа 135 заглавия, от които 85 от източниците са на кирилица и 50 - на латиница (78 български, 7 руски, 50 английски). В дисертационния труд са включени общо 35 таблици и 16 графики. Голяма част от източниците са от последните десет години и отразяват значими публикации за научната област.

Постановката на дисертационното изследване удовлетворява изискванията за защита на дисертационен труд в професионално направление 1.2.Педагогика.

В увода на дисертацията сполучливо е открито актуалността и значимостта на проблема по отношение търсенето на нови условия, улесняващи самостоятелността и саморегулацията в познанието и жизнеспособността на индивида. В предлагания от дисертантката модел се поставя на сериозно обсъждане проблема за самооценката на децата и на възрастните към поведението и причините за неговите характеристики. Поведенческата култура има огромно значение за пълноценната реализация на детето, на неговия потенциал. Добре е обмислен и представен научния апарат на изследването – обект, предмет, хипотеза, като основна цел на работата е да се конструира и апробира теоретично обоснован педагогически модел за усъвършенстване на метапознавателната компетентност.

Първа глава е посветена на теоретичните основи на изследването, чрез които Надя Захариева се спира на проблема за усъвършенстване на познанието в педагогическото взаимодействие и проблемите на поведенческата култура – достигане до педагогическа рефлексия на учителите и “разпознаване на собственото познание”.

Авторката се е опитала да постави проблема на своето изследване в един широк научен контекст. Отделено е специално внимание на изясняването на важни за проучването понятия, изнесени в основата на дисертацията. В този контекст поведенческата култура трябва да заеме определено приоритетно място,

особено в периода на формиране на нагласи и натрупване на осмислено сензитивно отношение – периода на детството.

Във втора глава акцентът е поставен на психо-социалната и конкретно-педагогическа обосновка на възможностите на детската градина и семейството за възпитаване на поведенческата култура у 3-7 годишните деца. Естествено, отчитат се и някои възрастови особености, които са основание или – ограничение, за прилагане на определени възпитателни и познавателни методи по посока разгръщане на емоционалния и социалния потенциал на детето. Анализирани са дългогодишно прилагани практики в детската градина по отношение организацията на живота на децата – дневен режим, отношения, взаимодействия и др.

Относно трета глава – параметрите на изследването, оценката ми е положителна във връзка с постижението на Н.Захариева да систематизира изследователските си приоритети и да ги обвърже с адекватни методи за доказването на тяхната значимост в резултат от емпиричните анализи в практико-приложен план. Представени са резултатите от началния констатиращ/диагностичен експеримент, от формиращия експеримент и от заключителния, контролен експеримент. В края на текста са направени необходимите *изводи и заключения* като логическо следствие от изследването.

В заключението са представени изводи по отношение на теоретичното и експерименталното изследване. По принцип съм съгласна с изведените съждения. Смятам, че на места се нуждаят от известно прецизиране, но това не влияе на общата оценка за дисертацията. Приемлива е тезата, че чрез допълнителното образователно взаимодействие децата усвоят правилата и нормите на поведение на своя социум чрез преживяване (чрез рефлексията и социалното научаване) и че по естествен път те по-лесно разбират околния свят и могат творчески да се развиват в положителна насока, стремейки се към красивото в поведението, преодолявайки вкоренените предразсъдъци. По този начин ще разрешат значителна част от противоречията, които се наслагат във високо-технологичната и интеркултурна среда на живот.

Научни приноси. Научната самооценка за приносите отразява адекватно постиженията на докторантката и съм съгласна с изведените от авторката научни приноси.

Заключение. Оценявам положително дисертационния труд и приносите на автора. Въз основа на научните приноси и приложни постижения, давам

положителна оценка на дисертационния труд на Надя Григорова Захаријева-Цветкова и предлагам на научното жури да ѝ присъди образователната и научната степен „доктор” в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление: 1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика), научна специалност: Теория на възпитанието и дидактика.

15.05. 2017 г.

Подпис:

Проф.д-р Мария Баева